

ANČA KATARÍNA ŠKORUPOVÁ
Z POMARANČA

LYŽOVAČKA NA BLATĚ
A ŠVÁBY NA TADĚ

ILUSTROVALA MARTA MATUŠ

KATARÍNA ŠKORUPOVÁ

ANČA
Z POMARANČA
LYŽOVAČKA NA BLATE
A ŠVÁBY NA ĽADE

ILUSTROVALA
MARTA MATUS

slovart

ZOJKE, KTORÁ SA UŽ NA NOVÚ ANČU VEĽMI TEŠÍ,
LEBO SA VIE VŽIŤ DO JEJ PRÍBEHOV.
POZOR, ZOJKA, NECH SA S ŇOU NEZŽIJEŠ AŽ TAK,
ŽE SA Z TEBA STANE ANČA. A KEBY AJ. NO A ČO?!

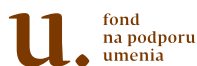
OBIDVE STE SUPER! ZAHRAJTE SI S MAGDALÉNKOU A TATOM
PŠTROSMEJKRA. FAKT HO CHCEM VIDIEŤ S HLAVOU V SNEHU!

ELENKE, KTORÁ VIE DRUHÚ ČASŤ NASPAMÄŤ
A POMOHLA MI VYMYSLEŤ ANČINO PRÍEZVISKO.

ANIČKE, ČO SA VŽDY NA ANČI TAK SMEJE, AŽ JU ROZBOLÍ BRUCHO.
MOJEJ ANČI ŠKARBAIKE. LOVE YOU.

A MAMINE. ĎAKUJEM, ŽE SI ZO MŇA VYCHOVALA TAKÚ TVRDOHLAVÚ
STRELENÚ ANČU. DOŽIVOTNÝ ANČIZMUS MÁME URČITE V RODINE.

Tento projekt finančne podporil

Text © Katarína Škorupová 2025

Illustrations © Marta Matus 2026

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2026

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-7389-9

www.slovart.sk

MAJOTRIEDKA-MALOKLIETKA

Kráčame domov zo školy. Ale nie, nejdemo na autobus ani na zástavku električky, nenasadneme na trolejbus ani po nás neprídu rodičia. Nikto nás neodvezie domov. Ideme peši. Peši cez pole. Vlečieme sa s batohmi plnými ťažkých učebníc po zablatenej poľnej ceste zo susednej dediny do tej našej. Do Babkovského Babkova.

Ja, Šehi a Luki. Moji susedia a kamoši v jednom.

„Ja už fakt nevládzem,“ vzdychnem zúfalo. Aj by som sa hodila do trávy, no všade naokolo je len kopa rozrytého blata. „Ved' je to týranie: poslať deti na takú dlhú cestu peši s plnými taškami na chrbtoch, cítim sa ako v praveku.“

„V praveku nebola škola,“ poznamená Šehi, „ani učiteľia, ani učebnice a asi ani cesty.“

„Tak v stredoveku,“ vyhráknem pohotovo.

„To by sme dnes asi dostali pekný výprask,“ podotkne sucho Luki. „Namiesto poznámky na celú stranu by nám naložili takým tenkým štiplavým prútom. Videl som to v jednom filme. Navyše o tom stále rozpráva naša babka. Vraj keby sme raz za čas dostali trstenicou, určite by z nás nevyrástli takí fagani. To musíš otvoriť dlaň a priamo cez stred ti švihnú prútom. Tam to asi dosť bolí. Ten chalan vo filme neplakal nahlas, ale slzy mu tiekli ako hrachy.“

„Radšej by som dostala prútom ako počúvať tú prednášku, čo nás čaká, keď rodičia uvidia, čo máme v žiackych,“ vyhlásim, „a pritom sme nemali na výber.“

„Vy áno,“ odvetí Luki, „vy ste na výber mali, to ja som prišiel, keď sa už nedalo nič robiť.“

„Nehádajte sa, teraz je to už aj tak jedno,“ zasiahne Šehi, ktorá prečítala asi všetky knihy na svete. „Ale peši by sme ani v stredoveku ísť nemuseli, určite by sme mali nejaký koč alebo aspoň koňa,“ mudruje.

„Kone predsa máme,“ rozkopnem kopu mokrej hliny, „no ani tie nám nedajú, my sa o ne musíme len starať a čistiť ich. Keď ich potrebujeme, musíme sa trepať peši cez pole. Nebolo by to skvelé, keby sme mohli chodiť do školy na koni?“

Nohy sa nám zabárajú do blata, navyše začína poprchať. Schúlim sa pod kapucňu a so sklonenou hlavou kráčam ďalej. V tej sklonenej hlave mi beží celá katastrofa posledných dvoch mesiacov. Ako mi tesne pred koncom prázdnin naši oznámili, že budem chodiť do maloklietky

v Dedkovskom Dedkove, čo vraj vôbec nie je ďaleko, len štyri kilometre od našej dediny...

PRED DVOMI MESIACMI DOMA V KUCHYNI

„Čo je to malotriedka?“ pýtam sa rodičov s otvorenými ústami. Lyžica akoby mi tesne pred ústami primrzla v ruke. „Prečo nebudem chodiť do normálnej školy?“

„To je normálna škola,“ tvrdí mama, „len sú tam všetky ročníky od prvého po štvrtý. Chodia tam deti od nás aj zo susedných dedín do jednej triedy, preto sa to volá malotriedka. Budeš mať nových kamošov z celého okolia.“

„To sa mám kamošiť s prvákmi?!“ vyvalím na ňu oči, ruka s lyžicou mi klesne do polievky, až z nej vyprskne na kuchynský stôl. „Veď ja by som už mala ísť do štvrtej, nemôžem sa kamošiť s malými deckami, to... to skrátka nejde!“

„Chodí tam aj Šehi a Luki, to sú predsa tvoji kamoši, či nie?“ nedá sa mama. „Každé ráno vás vezme školský autobus. A poobede vás zas odvezie domov.“

„No tak, Aňa, nejanči,“ potľapká ma po pleci oco, „uvidíš, nakoniec sa ti tam zapáči.“

„Nejanči?“ vybafnem naňho, oči vyvalím ešte viac a z úst sa mi valí vodopád slov: „Netuším, čo to slovo vlastne znamená a čo s tým má spoločné nejaký Janči, ale viem, čo mi chcete povedať: Neblázni, nevymýšľaj, nerob paniku, nepredstavuj si veci, ktoré nie sú, a už vôbec nie, čo bude a čo všetko sa môže stať...“ zhlboka sa nadýchnem, „a aby som nezabudla, najmä nám nič nestážuj... lebo ja to mám ľahké, fakt ľahké...“

„Len pokoj, Aňa, nie je to naddlho,“ usmieva sa oco s nádejou v hlase. Teraz naňho vyvalí oči mama. Tato sa však nadýchne a spokojne mi dohovára ďalej, ani si nevšimne, že mama krúti hlavou a všemožne mu naznačuje, nech čuší. „Je to len na jeden rok, druhý stupeň je v inej dedine, no ešte trošku ďalej, ale tam vás zas rozdelia do troch tried a budeš tam mať rovesníkov.“

Mama si zúfalo skryje tvár do dlaní, krúti hlavou. Tato na ňu nechápavo pozerá a mne hneď zapne, prečo mama krúti hlavou.

„Takže už nebudem v triede s Lukim a so Šehi?“ vyskočím na nohy.

„Nie, nie, neblázni...“ habká tato, bezradne rozhodí ruky. „E... hm... no... ale – veď to sa určite bude dať vybaviť, aby ste chodili do tej istej triedy... nie?“ obráti sa na mamu ešte bezradnejšie.

„Jasné, samozrejme, že sa to bude dať vybaviť,“ pomáha mama. „Navyše je to ešte hudba budúcnosti, dôležité je pripraviť sa na to, čo bude tento rok, a tento rok budete v triede spolu.“

„Nó, áno, presne,“ pritakáva tato, div mu neodpadne hlava, „ty a tvoji najlepší kamoši, spolu v triede, spolu vo všetkom, jeden za všetkých...“

„... všetci za jedného,“ skočí mu do reči mama so širokým úsmevom, takým trochu nakrivo, „určite si to užijete a budete na to s láskou spomínať celý život, však?“

„Presne,“ nasilu sa usmievajú rodičia, spokojní, ako nádherne mi to vysvetlili a ako skvele im tá výchova spolu ide bez ohľadu na to, ako zronene na nich pozerá objekt ich dokonalej výchovy, teda JA.

„NIE, NIE, NIE, NIE, NIE, NIE, NIE, NIE a NIE!“ krútim hlavou. „A NIE!“ Odtisnem tanier s polievkou, aby bolo jasné, že to myslím vážne, postavím sa a hladná odídem z kuchyne.

„Máš tu obed, mladá dáma,“ napomenie ma mama, „ak to nedoješ, do večere už nedostaneš ani jabĺčko.“

„No a čo!“ odsekнем vo dverách trucovito, schmatnem skicár s fixkami a vyleziem do domčeka na strome uprostred záhrady. „Radšej zomriem od hladu, ako by som sa mala dať zavrieť s nejakými cudzími krpcami do tej maloklietky, s takými krpatými drobcami, čo ešte nevedia čítať ani písať.“

„Malotriedky!“ volá za mnou z kuchyne mama.
„Nie je to žiadna klietka, nikoho tam nezamknú ani
nedržia nasilu.“

„Nie?“ zvolám víťazoslávne, „a ako ma tam asi dosta-
nete, keď tam chodiť nechcem, há?“

„Myslím, že sme prehrali,“ objíme tátu mamu okolo
pliec, „aspoň nateraz. Nechajme ju, nech trošku vy-
chladne. Keď prídu decká od susedov, určite sa na to
bude pozeráť trochu inak. Potom sa o tom porozprávame
s chladnou hlavou.“

DNES POBEDE PO DNI STRÁVENOM V MALOKLIETKE S NAJHORŠÍMI KRIPCAMI NA SVETE

Tak, a teraz sme na ceste z tej perfektnej malokliet-
ky, ktorú si vraj budem užívať so svojimi kamošmi. Všet-
ci traja si to fakt nevieme vynachváliť... po kolená v blate,
premočení do nitky. Je sychravo a prší čoraz hustejšie.

„Aj tak je to maloklietka, nech si dospeláci hovoria,
čo chcú!“ frflem si popod nos. „A tresty tam dávajú ako
v stredoveku, veď nás vlastne teraz trápia hladom a mra-
zom! To je predsa tiež týranie, nie?“

„Mňa už poriadne bolí brucho,“ vraví Luki, „som straš-
ne hladný.“

„Mne zas mrznú nohy,“ pozrie si Šehi na nohy v ten-
kých premočených poltopánkach. „Keby som to tušila,
idem ráno v gumákoch.“

Moje tenisky nevyzerajú o nič lepšie a v žalúdku mi
škvрка jedna radosť.

„Mali by sme toho školníka zažalovať,“ navrhнем,
„a aj učiteľku.“

„Durdiaková bola rozčúlená ešte viac ako zvyčajne, ale som fakt zvedavý, čo by si do tej žaloby dala,“ uškrnie sa Luki.

„Durdiaková sa rozčul'uje,“ podotknem, „vlastne sa stále durdí, mali by sme ju volať Durdica.“

„Durdica, to je fakt dobré! Aj tak je trápne hovoriť jej pani učiteľka alebo pani Durdiaková, blé, odteraz je Durdica,“ rozosmeje sa Šehi, podupkávajúc nohou po blate. „Počujete to?“ Mokré topánky robia čvach, čvach, čvach. Aj ja sa rozosmejem.

„Čo povieme doma?“ schladí nás Luki.

„Akože čo?“ smiech ma prejde. „Pravdu.“

„Naozaj?“ zhrozí sa Šehi.

„Samozrejme, ty si chcela pomôcť týranému zvieraťu,“ začnem, „ktoré je celé dni zatvorené v koterci, a... trochu sa nám to vymklo z rúk.“

„Vymklo z rúk?!“ ksichtí sa Luki. „Takže vypustiť veľkého strážneho psa do poľa, to je podľa teba niečo ako nešťastná náhoda?“

„No... vlastne áno,“ prikývne, „celé to bola jedna veľmi nešťastná náhoda.“

„Ehm... Asi desať veľkých nešťastných náhod za sebou,“ povie Šehi.

„Nemôžeme za to, že nás dali do triedy s tými drobcami, čo ešte ničomu nerozumejú a nič nevedia,“ naštvem sa.

„Čo keby sme každý povedali doma niečo iné, hm?“ zamyslí sa Luki, ale hneď nad tým mávne rukou. „Nie, to je hlúposť, vždy to nakoniec praskne.“

„Prečo?“ nadskočím od radosti. „Je to skvelý nápad! Šehi, ty vysvetlíš svojim rodičom, že si chcela spraviť dobrý skutok, a opíšeš, ako sa ten veľký pes celý deň trápi v koterci. To ostatné zvalíš na mňa.“

„Luki povie, že sme to vymysleli my dve a on sa nás len snažil zachrániť,“ rozdeľujem úlohy. „Aj tak si jeho babka myslí, že by bol najlepší na svete, keby ho nekazili zlí kamaráti.“

„A ty čo povieš?“ spýta sa Šehi. „Myslíš, že naši si nepovedia, čo sa stalo? Moja mama hovorí tamine úplne všetko, ale tá ťa asi nezradí, však? Doteraz nás vždy zachránila. Určite ti aj teraz pomôže, aby si nemala domáce väzenie do konca života.“

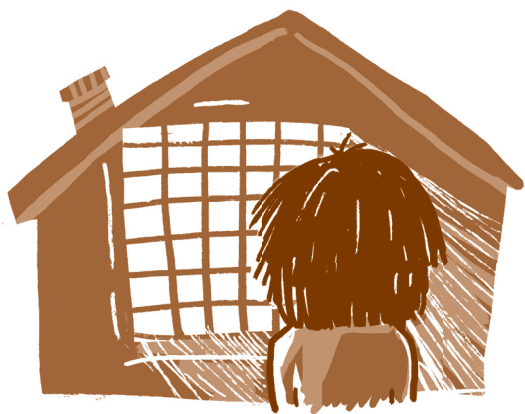
Je to pravda, moja stará mama, ktorej všetci hovoria tamina, lebo jej moja otravná staršia sestra skomolila meno, nás už neraz zachránila.

„Dobre teda,“ vzdychne si Luki. Ten sa svojej babky bojí ako čerta.

Vtom k nám zo záhrady beží náš huňatý Hektor a za ním dve ufúľané prasiatka. Ňufi a Pufi.

„Poďme,“ povie Šehi odhodlane, „viete, čo hovorí tamina...“

„... žiadna kaša sa neje taká horúca, ako sa navarí,“ dopovieme s Lukim zborovo a všetci traja sa rozbehneme naproti našim domácim maznáčikom.

NA KOHO TO SLOVO PADNE?

„Tami!“ volám na taminu hneď odo dverí, ale tamina tam nie je. Namiesto nej sedia u nás v kuchyni moji aj Šehini rodičia a vedľa nich nielen Lukiho nahnevaná babka, ale ešte aj jeho mama, navyše oveľa smutnejšia ako zvyčajne.

„Ahoj, Anča,“ privíta ma mama mrazivo. „Zavolaj aj tých dvoch, čo ťa čakajú pred dverami, prosím!“

Takto to nemalo byť. Čo sa stalo? Prečo sú tam všetci? A prečo tam nie je náš jediný spojenec? Kde je tamina?

„Zle je,“ šepkám Lukimu a Šehi, „máte ísť dnu.“

Pomaly vojdeme do kuchyne. Konečne sme v teple, no ticho okolo nás aj tak mrazí.

„Tak, na koho to slovo padne, kto začne?“ pýta sa mama s rukami prekříženými na prsiach. „Kto nám vysvetlí, prečo ste neprišli autobusom?“

„Autobus nám ušiel,“ povie ticho Šehi spoza piecky a ja rozmýšľam, ako sa tam tak rýchlo dostala.

„A prečo, Šehi? Prečo vám ušiel?“ spýta sa jej mama Janka. „Chceme počuť, čo sa stalo. A chceme to počuť od vás!“

„No...“ hľadáme so Šehi na seba, rozmyšľame, čo všetko už asi rodičia vedia. Luki si stíska ľadové dlane, zíza do zeme.

„Anča,“ žmúri na mňa mama spod zdvihnutého obočia, „stavila by som sa o hocičo, že v tom máš prsty. Toto tu už bolo! Myslela som, že už si z tých výmyslov vyrástla, ale vidím...“

„Jasné, zase ja!“ rozčúlim sa. „Tak aby si vedela, vôbec to nie je moja vina,“ pozriem na zroneného Lukiho, „nie je to naša vina, to tie malé decká a učiteľka, a školník!“

„No jasné, všetci sú na vine, len ty nie,“ odfrkne mama. Ešte aj pohodí hlavou.

„Presne tak, Durdica, ehm... teda učiteľka vôbec nemusela ukazovať môj skicár s obrázkami tým krpcom a hovoriť im, že aj oni budú tak pekne kresliť, keď sa budú snažiť, a nemôžem ani za to, že sa im tak páčil obrázok maloklietky... a... teraz sa na ňu stále chcú hrať...“ nadýchnem sa. „Keby sme boli v normálnej škole, nič by sa nestalo.“

„Aha, už chápem, to učiteľka vypustila veľkého strážneho psa z koterca a školník má potom asi na svedomí všetko ostatné...“

Aha, tak už to vedia, svitne mi.

„Nie,“ priznávam, „toho psa sme pustili my so Šehi, ale...“

„Kde ste vzali kľúče?“ spýta sa ostro mama.

„To ja,“ povie ticho Šehi od piecky a ďalej si ohrieva ruky, „ja ho, teda ju, Lunu, už týždeň ju krmím, školník

mi vždy dá kľúče... tak som ju pustila. Celý deň je zavretá, chcela som ju len pohladkať a nechať ju, nech si trochu pobehá po dvore, no a potom sa všetko pokazilo.“

„Nieкто zabudol zavrieť bránu,“ šepne Luki. Stále upiera pohľad do zeme.

Šehini rodičia, Janka a Jochi, sa takmer spokojne pozrú na seba, potom pozrú na Šehi.

Možno to nebude až také zlé, prebehne mi hlavou. Možno nám to ako milovníci zvierat a prírody aj odpustia.

„Bežali sme za ňou, aby sa nestratila alebo aby ju neobdaj nezastrelil nejaký poľovník,“ pokračujem, „takže krp-ci zostali na dvore chvíľu sami.“

„Kde bola učiteľka?“ spýta sa Lukiho mama.

„Áno, kde bola učiteľka?“ zopakuje pohoršene jeho babka.

„Len na chvíľu odbehla a nechala nám deti na starosti,“ odvetím, „nieкто jej volal, musela odbehnúť do riaditeľne, lebo nemá mobil. Je už totiž hrozne stará.“

„Panebože,“ vzdychne si mama. Krúti hlavou. Tato sa rýchlo otočí, aby sme nevideli, ako mu myklo ústami.

„Lunu sme chytili a doviedli sme ju naspäť,“ vraví Luki, „stálo ma to celú desiatu.“

„A potom?“ hľadá na nás mama.

„Doviedli sme ju na dvor, lenže keď sme tam prišli... no...“ sama neviem, ako to mám povedať.

„Anča, čo sa stalo?“

„Všetci krpci boli zamknutí v tom koterci a tá šibnutá malá Dorka mávala mojím obrázkom maloklietky a vreš-
ťala, že ona je riaditeľka maloklietky a všetci ostatní ju
budú už do konca života poslúchať.“

„Moje nervy!“ vypleští oči Šehina mama. Aj ostatní ro-
dičia na nás zízajú ako na prízrak.

„Jej najlepšia kamoška Zorka sa jej snažila ten kľúčik
vziať, lebo je vraj od nej o týždeň staršia, takže ona musí
byť riaditeľka,“ doplní Šehi.

„Bože dobrý,“ šepne Lukiho mama, „a ostatní?“

„No... tak... každý robil niečo iné,“ vzdychne si Luki
a opatrne pokračuje: „Lacko chcel ísť na záchod, ale tá
šibnutá Dora ho nechcela pustiť, vraj má ísť až po zvone-
ní, tak sa pocikal, Petrík sa hral na psa, napil sa z Luninej
misky, a keď videl, že sa Lacko pocikal, začal mu ukazo-
vať, ako ciká pes... nejaké druháčky vliezli do budy, za-
sekli sa tam a nevedeli sa dostať von... no a niektoré deti
plakali za mamou a iným sa to zas páčilo, vykrikovali, že
odteraz budú žiť v maloklietke a raz budú také veľké a ši-
kovné ako Anča.“

„A čo učiteľka?“ vyvaľuje na nás mama oči.

„Zúfalo pobehovala okolo koterca, rozhadzovala rukami,
chytala sa za hlavu a volala na školníka,“ ozvem sa ticho.

„A kto im otvoril?“

„No ja,“ poviem, „tá Dorota ma, netuším prečo, občas
poslúchne, aj keď nikoho iného neposlúcha. Keď som ju
poprosila a sľúbila som jej svoj skicár, dala mi kľúče. Hoci
tá kresba maloklietky v ňom už nie je. Tá malá potvora
mi ju ukradla, normálne mi ju vytrhla zo skicára.“

Ocko si za stolom zíza na nohy tak, ako ešte pred chví-
ľou Luki, až na to, že mu skrúca tvár, akoby chytil krč

do líca. Jochi sedí vedľa ocka s hlavou obrátenou k stene, jeho žena s vypleštenými očami bezradne hľadá na moju mamu.

„Tie dnešné deti nikto nevychováva,“ pohoršuje sa Lukiho babka. „Za mojich čias by dostali trstenicou a druhý raz by si rozmysleli, či budú vystrájať. Fyzické tresty vždy zabrali. Kam sa ten svet rúti? No kam?“

„Počuješ?“ drgne do mňa Luki. „Čo som ti hovoril?“

„Choďte sa prezliecť, ste celí mokří!“ prikáže mama.

„Aj umyť! Umyť a potom prezliecť do suchého,“ nakuže Janka. „Ale ešte sme neskončili! Toto vám len tak neprejde. Na to zabudnite!“

„A dajte sem žiacke knižky, na tú poznámku som veľmi zvedavá,“ doloží mama. „Keď som telefonovala do školy, učiteľka vravela, že zajtra to musíte mať podpísané.“

Skormútene vyložíme na stôl žiacke knižky. Všetci tam máme napísané to isté a dobre vieme čo. Okamžite vypálime z kuchyne, Šehi s Lukim domov a ja pod sprchu. No len čo zatvorím dvere, začujem spoza nich ranu, ako by niekomu dopadla hlava na stôl, a potom už len smiech a mamino:

„Ticho, ticho, prestaňte, ved' to počuť.“

A potom ešte väčší smiech...